

Sateenkaariperheet^{ry}

Toimintasuunnitelma 2016

Vahvistettu syyskokouksessa 27.11.2015

Sisältö

1.	Johdanto	3
2.	Vaikuttamistyö	4
2.1.	Perhepoliittiset tavoitteet 2015–2019	4
2.2.	Vaikuttamistyön toimenpiteet 2016	5
2.3.	Kaikkien perheiden Suomi-hanke 2013–2016	6
2.4.	Yhteistyöverkostojen kehittäminen.....	6
2.5.	Kansainvälinen vaikuttamistyö	7
3.	Ammatillisen työn kehittäminen ja tiedon tuottaminen	8
3.1.	Ammatillinen koulutus sateenkaariperheistä.....	8
3.2.	Sateenkaariperheiden lasten ja nuorten hyvinvointikartoitus 2014–2017	8
3.3.	Väriä perhehoitoon -hanke 2016–2019.....	9
3.4.	Perhe-, parisuhde- ja eroneuvonnan kehittäminen	10
3.5.	Sateenkaariperheiden hyvinvointia koskevat julkaisut.....	10
4.	Vertaistoiminta, perheiden tukeminen ja neuvonta	10
	Perhesuhdekeskus	10
4.1.	Monimuotoista vertaistoimintaa perheille	11
	Apilaperheiden perustamiseen ja hyvinvointiin tarjotaan tukea	11
	Miesten vertaistoimintaa kehitetään	12
	Koululaisten toiminnassa lapset saavat jakaa kokemuksiaan	12
	Vertaistoimintaa muille erityisryhmille	13
	Vapaaehtoisesti toteutettua paikallistoimintaa 14 paikkakunnalla	13
	Leirimuotoinen vertaistuki palvelee koko Suomea	16
	Parisuhteita voimistava vertaistoiminta ennalta ehkäisee ongelmia	17
	Eroauttaminen ja vanhemmuuden tukeminen eron jälkeen	18
	Perheaikaa	18
4.2.	Vertaistoiminnan kehittämiseen panostetaan uuden työntekijän myötä	19
	Vapaaehtoisten virikeviikonloppu	19
	Vertaisohjaajien ja vapaaehtoisten koulutukset vuonna 2016	19
4.3.	Perheiden ja perhettä suunnittelevien neuvonta	20
	Sateenkaariperheiden perhevalmennus.....	21
	Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet.....	21
4.4.	Yhteisöllinen ja kulttuurinen toiminta.....	22
	Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä.....	22
	Pride-tapahtumiin perhesisältöjä	22
5.	Tukipalvelut	23
5.1.	Jäsenpalvelujen kehittäminen	23
5.2.	Viestintä.....	23
	Ulkoinen viestintä	23
	Sisäinen viestintä.....	24
5.3.	Hallinto	24
	Seuranta ja arviointi.....	24
	Henkilöstö.....	25
	Toimitilat	25
	Talous	26

1. Johdanto

Sateenkaariperheet ry on lastensuojelu- ja perhejärjestö, joka tekee

- Ihmisoikeustyötä
- Perhepolitiikan kehittämistyötä
- Lapsi-, nuoriso- ja perhetyötä
- Sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluiden kehittämistyötä
- Moninaisuuskasvatustyötä

Sateenkaariperheet ry kuuluu jäsenenä Lastensuojelun Keskusliittoon, Setaan, Väestöliittoon, Sosteen, Parisuhdekeskus Kataja ry:hyn, Nelfaan (Network of European LGBT Families Association), Transgender Europeen ja Ilgaan (International LGBTI Association).

Yhdistyksen tarkoituksena on toimia sateenkaariperheiden lasten, vanhempien ja perhettä suunnittelevien kontaktifoorumina, tukiryhmänä, oikeuksien puolustajana, palveluiden kehittäjänä, tiedontuottajana ja -välittäjänä sekä edunvalvojana.

Tavoitteena on edistää perheiden moninaisuuden huomioimista yhteiskunnassa, lisätä tietoisuutta sateenkaariperheistä, kehittää lainsäädäntöä ja palvelujärjestelmää tukemaan sateenkaariperheitä heidän kasvatustehtävässään sekä tarjota sateenkaariperheiden jäsenille heidän tarvitsemiaan tukipalveluita.

* * *

Vuonna 2016 vaikuttamistyön keskiössä ovat avioliittolain liitelakien viimeistely, äitiyslain edistäminen kansalaisaloitteella, translain saaminen takaisin hallituksen agendalle, kunnallisvaaleihin valmistautuminen ja kantelut sairaanhoitopiirien toiminnasta hedelmöityshoidoissa. Perhepoliittisen ohjelman mukaisesti nostetaan aiempaa vahvemmin esiin miesten ja useamman kuin kahden vanhemman perheiden tarpeita vaikuttamistyössä. Tähän liittyy erityisesti huolto- ja tapaamislain kokonaisuudistuksen seuraaminen ja miesten perheellistymismahdollisuuksien edistäminen esimerkiksi käynnistettävän perhehoitohankkeen avulla.

Vuoden 2016 uusina hankkeina käynnistetään perhehoidon kehittämishanke Väriä perhehoitoon ja Perhesuhdekeskus-hanke, jos Raha-automaattiyhdistys myöntää hankkeille avustuksen. Vanhoina hankkeina jatkavat koulutus-, tutkimus-, Perheaikaa.fi-, Sateenkaariparit- ja Kaikkien perheiden Suomi -hankkeet.

Vuodelle 2016 haetaan rahoitusta kolmannen vakituisen työntekijän palkkaamiseen. Uuden vertaistoiminnan koordinaattorin myötä voidaan vastata esimerkiksi perhevalmennuksen, parisuhde- ja erotoiminnan, koululaisten toiminnan ja leiritoiminnan kysynnän kasvuun sekä tukea paikallistoiminnan vapaaehtoistyötä aiempaa paremmin. Uusina toimintamuotoina käynnistetään esimerkiksi sateenkaariperheiden miesten ja apilaperheiden tehostettu neuvonta, paikallistoimijoiden virikekurssit ja miesten perheleirit.

2. Vaikuttamistyö

Yhteiskunnallinen vaikuttamistyö on yksi yhdistyksen kolmesta tärkeästä tehtävästä (ammattillisen työn kehittämisen ja vertaistoiminnan koordinoiminen ohella). Vaikuttamistyössä pyritään edistämään sateenkaariperheiden lasten ja vanhempien hyvinvointia mahdollisimman laajasti. Vaikuttamistyö on jatkuvan kehittämisen ja oppimisen aluetta. Erityisesti käynnissä oleva Kaikkien perheiden Suomi -hanke sekä kansainvälinen yhteistyö auttavat yhdistystä kehittämään omaa vaikuttamistyötään.

Pitkän aikavälin tavoitteet:

- Suomalainen yhteiskunta ja kulttuuri arvostavat kunkin perheen yksilöllistä perhe-elämää
- Jokaisen lapsen kasvua, perheen vanhemmuutta ja parin parisuhdetta tuetaan
- Suomalainen lainsäädäntö huomioi sateenkaariperheet yhdenvertaisesti oikeuksissa, velvollisuuksissa ja etuuksissa
- Lainsäätäjät huomioi perheiden moninaisuuden aina uutta lakia säätäessään
- Valtiovallalla on tarkkaa ja pitkäaikaista tutkimustietoa sateenkaariperheiden hyvinvoinnista ja tarpeista
- Sateenkaariperheiden hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta seurataan ja edistetään koordinoitusti valtiovallan toimesta osana jatkuvaa ja hyvin resursoitua valtion seksuaali- ja sukupuolivähemmistöpolitiikkaa
- Sateenkaariperheiden yhdenvertaisuutta valvoo siihen nimetty viranomainen, yhdenvertaisuusvaltuutettu.
- Seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen ja perheiden moninaisuutta esiin tuovaa moninaisuuskasvatusta tehdään julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä
- Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen hyvinvoinnin ja oikeuksien edistämistä ei ole jätetty muutaman pienen järjestön vastuulle vaan sitä tehdään koordinoitusti julkishallinnon ja hyvin resursoitun ja laaja-alaisen kolmannen sektorin toimesta.
- Julkisessa keskustelussa sateenkaariperheistä puhutaan asiallisesti
- Sateenkaariperheet ry on aktiivinen järjestö, joka jatkaa vaikuttamistyötään perhepolitiikassa, ja jolla on resursseja osallistua lastensuojelun kehitystyöhön ja koordinoita laajaa ja laadukasta vertaistoimintaa.

2.1. Perhepoliittiset tavoitteet 2015–2019

Yhdistyksen vuosikokous asetti keväällä 2014 yhdistykselle seuraavat perhepoliittiset tavoitteet, silmällä pitäen huhtikuussa 2015 järjestettäviä eduskuntavaaleja. Ensimmäistä kertaa vuosikokous asetti perhepoliittisille tavoitteille myös kaksi painopistealuetta: miesten ja useamman kuin kahden vanhemman perheet.

- Valtionhallinnon toimintaohjelma seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen ihmisoikeuksien ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi
- Perhevapaat ja -etuudet tasapuolisiksi
  - a. Isyysvapaa miespareille ja etävanhemmille, useammalle kuin kahdelle
  - b. Äitiysvapaata vastaava vapaa miesparille
  - c. Naisparin isyysvapaata vastaava vapaa heti syntymästä
- Yhdenvertainen avioliitto
- Tapaamisoikeus voitava harkita kaikissa tilanteissa
- Useamman vanhemman juridinen vanhemmuus mahdollistettava
  - a. Perheen sisäisessä adoptiossa ei kenenkään tarvitse luopua vanhemmuudestaan
  - b. Lapsen voi tunnustaa eli selittää omakseen useampi kuin kaksi halukasta
- Vanhemmuuden määrittäminen olettaman ja tunnustamisen perusteella yhdenvertaiseksi

- Trans-ihmisten lapsiperhe-elämän haasteita purettava
  - a. Translaissa olevasta transsukupuolisten lisääntymiskyvyttömyysvaatimuksesta ja naimattomuusvaatimuksesta on luovuttava välittömästi
  - b. Transihmisten puolisoineen on saatava kaikki hedelmöityshoidot ja korvaukset yhdenvertaisilla perusteilla
  - c. Transihmisten vanhemmuus tunnistettava oikein vanhemmuuslaissa
  - d. Transtaustan turhaan paljastavat merkinnät väestö- ym. rekistereissä poistettava, muutettava tarvittaessa esim. vanhemmuuden kirjaamisessa käytettävää kieltä.
- Perheellistymismahdollisuuksien laajentaminen
  - a. Yhdenvertaiset hedelmöityshoidot ja hoitojen korvaukset
  - b. Rohkaistaan perheitä ja lastensuojelua lisäämään sijaishuollon perhehoitoa sateenkaariperheissä
  - c. Adoptioyhteistyötä etsittävä sellaisten ulkomaisten toimijoiden kanssa, jotka sijoittavat lapsia sateenkaariperheisiin
  - d. Edistetään apila- ja ystäväperheiden neuvontaa ja vanhemmuuskumppanien etsimistä
  - e. Säädetään kotimainen, syrjimätön sijaissyntyyslaki
- Kaikkien perheiden Eurooppa
  - a. Sateenkaariperheiden vapaa liikkuvuus ja perhesuhteiden yhteinen tunnustaminen
  - b. Maahanmuutto- ja pakolaiskysymyksissä huomioitava sateenkaariperheet muiden perheiden tavoin
- Perhepalvelut kohtaavat sateenkaariperheet asiallisesti ja riittävään tietoon nojautuen
- Opetussuunnitelmat ja oppimateriaalit sisältävät tietoa perheiden moninaisuudesta sekä varhaiskasvatuksessa, yleissivistävässä että ammatillisessa koulutuksessa

2.2. Vaikuttamistyön toimenpiteet 2016

Vuonna 2016 vaikuttamistyön keskiössä ovat avioliittolain liitelakien viimeistely, äitiyslain edistäminen kansalaisaloitteella, translain saaminen takaisin hallituksen agendalle, kunnallisvaaleihin valmistautuminen ja kantelut sairaanhoitopiirien toiminnasta hedelmöityshoidoissa. Perhepoliittisen ohjelman mukaisesti nostetaan aiempaa vahvemmin esiin miesten ja useamman kuin kahden vanhemman perheiden tarpeita vaikuttamistyössä. Tähän liittyy erityisesti huolto- ja tapaamislain kokonaisuudistuksen seuraaminen ja miesten perheellistymismahdollisuuksien edistäminen esimerkiksi käynnistettävän perhehoitohankkeen avulla.

Toimenpiteet vuonna 2016

- Jätetään kansalaisaloite äitiyslaista eduskunnan käsiteltäväksi alkuvuodesta, ja seurataan aloitteen etenemistä, lausutaan valiokunnilla ja luodaan julkista painetta aloitteen nopeaan käsittelyyn.
- Osallistutaan STM:n työryhmän jäsenenä sosiaalietuuksia ja -palveluita koskevien lakien välttämättömään uudistamiseen tasa-arvoisen avioliittolain vaatimuksesta.
- Seurataan avioliittolain OM:n piiriin kuuluvien liitelakien etenemistä eduskunnassa, ja pyritään saamaan perustuslakivaliokunta käsittelemään hedelmöityshoitolain poistaminen liitelaeista.
- Edistetään sateenkaariperheiden yhdenvertaisia hedelmöityshoitoja ja niiden korvauksia käymällä keskustelua Kelan kanssa korvauksista ja valittamalla sairaanhoitopiirien harjoittamasta syrjinnästä tuomioistuimiin
- Pyritään saamaan translain uudistaminen hallituksen agendalle yhteisellä vaikuttamistyöllä ihmisoikeusjärjestöjen verkoston kanssa
- Osallistutaan lapsen huolto- ja tapaamislain kokonaisuudistukseen lausumalla eri vaiheissa ja pyrkimällä työryhmätyöskentelyyn mukaan

- Huolehditaan, että lain uudistamisen myötä lapselle voidaan vahvistaa tapaamisoikeus myös muuhun kuin juridiseen vanhempaan
- Seurataan, että sosiaali- ja terveysministeriö valmistelee ja hallitus esittää perhevapaatyöryhmän esitykset monimuotoisten perheiden perhevapaista
- Käynnistetään yhteistyössä perhehoidon kentän kanssa perhehoidon hanke, joka lisää sateenkaariperheiden määrää perhehoidon resursseina
- Huomioidaan adoptioalan koulutuksen tarve perhehoitohankkeen toteutuksessa
- Edistetään yhteistyössä kumppaneiden kanssa yhdenvertaisen sijaissynnytyslain säätämistä Suomeen
- Edistetään vanhemmuuskumppanien mahdollisuuksia löytää toisiansa, sekä tuetaan apilaperheiden syntymistä tarjoamalla tehostettua neuvontaa
- Jatketaan hallituksen miestyöryhmän toimintaa, järjestetään poliittinen seminaari miesten perheellistymismahdollisuuksista

2.3. Kaikkien perheiden Suomi-hanke 2013–2016

Kaikkien perheiden Suomi -hanke on Monimuotoiset perheet -verkoston yhteistyöhanke, jota Sateenkaariperheet ry hallinnoi. Sen tarkoituksena on tehdä perhepolitiikan ja -työn kehittämis- ja vaikuttamistyötä kymmenen itsenäisen järjestön laajana ja tiiviinä yhteistyönä. Hankkeen tavoitteena on tunnistaa järjestöjen kohderyhmiä yhdistäviä yhteisiä haasteita, etsiä niihin ratkaisuja ja viedä näitä ratkaisuja palveluiden ja lainsäädännön kehittäjien tietoisuuteen. Tavoitteena on, että yhteishankkeen myötä syntyy uutta tietoa ja osaamista järjestöjen vaikuttamistyön keinoista ja mahdollisuuksista. Vuonna 2016 suunnitellaan ja haetaan rahoitusta jatkohankkeelle. Hankkeella on oma yksityiskohtainen toimintasuunnitelmansa.

2.4. Yhteistyöverkoston kehittäminen

Yhdistyksen vaikuttamistyön strategiana on laaja ja ennakkoluuloton verkostoituminen.

Perhehoidon kehittämisverkosto: Vuonna 2016 luodaan aktiivisesti yhteyksiä lastensuojelun perhehoidon kentällä kun käynnistetään perhehoitohanke yhteistyössä *Perhehoitoliiton, Pelastaa lasten, Pesäpuun, Lastensuojelun Keskusliiton ja Helsingin kaupungin kanssa.*

Monimuotoiset perheet -verkosto: Yhteinen vaikuttamistyön hanke Kaikkien perheiden Suomi. Hankkeen lisäksi kokoonnutaan neljä kertaa vuoden aikana yhteiseen kehittämispäivään. Tehdään yhteistyötä vapaaehtoistyön kehittämisessä. Tehdään toiminnan yhteistä arviointia ja kerätään kyselytietoja verkoston vapaaehtoisilta toimijoilta.

Seta, Setan jäsenjärjestöt, Trasek: Tehdään erittäin tiivistä yhteistyötä ennen kaikkea yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössä ja tiedottamisessa. Vuonna 2016 käynnistetään yhteistyössä Perhesuhdekeskus. Muita tärkeitä vaikuttamistyön kumppaneita *Amnesty, Ihmisoikeusliitto, Naisasialiitto Unioni ja Tasa-arvoasiain neuvottelukunta.*

Lastensuojelun Keskusliitto: Yhdistyksen toiminnanjohtaja on keskusliiton hallituksen varajäsen. Keskusliitto on yhdistyksen kumppani tutkimus- ja perhehoitohankkeissa. Yhteisiä julkilausumia sateenkaariperheiden lasten oikeuksista.

Väestöliitto: Yhteistyö Perheaikaa.fi -hankkeessa jatkuu uudella rahoituksella. Myös Urpot.fi -hankkeessa ollaan mukana. Liitto yhdistyksen kumppani tutkimushankkeessa. Julkaisee hankkeen julkaisut.

Mannerheimin lastensuojeluliitto: Vaikuttamistyön yhteistyökumppani. Liitto kumppanina yhdistyksen tutkimushankkeessa.

Pelastakaa lapset: Yhteistyökumppani vaikuttamistyössä ja adoptioalan kehittämistyössä. Muita kumppaneita adoptioalan kehittämisessä *Adoptioperheet, Helsingin kaupungin adoptioyksikkö, Interpedia ja Valvira*

Lapsiasiavaltuutettu: Yhteistyökumppani vaikuttamistyössä. Vuodesta 2014 toiminnanjohtaja asiantuntijajäsenenä lapsiasianeuvottelukunnassa. Toiminnanjohtaja lapsiasiavaltuutetun HLBTI ja lapset –työryhmän puheenjohtajana 2015-2019.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu: Uuden yhdenvertaisuuslain myötä yhteistyö yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston kanssa on syventynyt. Vaikuttamistyössä trans-kysymysten osalta yhteistyötä myös *tasa-arvovaltuutetun* kanssa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Tutkimusyhteistyö yhdistyksen tutkimushankkeessa. Muita tutkimusyhteistyön kumppaneita *Tampereen yliopiston hoitotieteen yksikkö ja Väestöntutkimuslaitos*

Parisuhdekeskus Kataja: Yhteinen Sateenkaariparit -hanke käynnissä. Yhdistys kumppanina vuosittaisilla parisuhdepäivillä. Muita parisuhdetyön kumppaneita evankelis-luterilaisen kirkon perhetyö, Helsingin seurakuntayhtymä ja Helsinki Missio.

Muita yhdistyksen tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat *perhe- ja lastensuojelujärjestöt, ev.-lut. kirkon lapsi- ja perhetyö, puolueet, STM, SM, UM ja OKM sekä useiden kuntien lapsi- ja perhetyö.*

2.5. Kansainvälinen vaikuttamistyö

Kansainvälinen yhteistyö ja solidaarisuus ovat olleet vuosikymmenet erityisen vahvaa hlbt-i-oikeuksien edistämässä. Myös Sateenkaariperheet ry:n työssä se on näytellyt merkittävää roolia sekä vahvistamalla yhdistyksen vaikuttamistyötä ja argumentaatiota kotimaassa että mahdollistamalla kansainvälisiin haasteisiin puuttumisen. Sateenkaariperheiden osalta suurin kansainvälistymiseen liittyvä haasta on se, että perheenjäsenten väliset juridiset suhteet saattavat menettää merkityksen kun perhe siirtyy maasta toiseen.

Yhdistyksen merkittäviä kansainvälisen vaikuttamistyön kumppaneita ovat eurooppalaisten sateenkaariperhejärjestöjen kattojärjestö Nelfa, maailman hlbt-i-järjestöjen kattojärjestö ILGA, kansalliset sateenkaariperhejärjestöt eri maissa (henkilökohtaisia yhteyksiä noin 20:een), europarlamentaarikkojen LGBT-Intergroup, kansainvälisen sateenkaariperhepäivän koordinaatioryhmä, EU:n perusoikeusviraston hlbt-i-osasto, Euroopan neuvoston hlbt-i-osasto, oikeuskomissaarin toimisto ja eurooppalaisten perhejärjestöjen kattojärjestö COFACE. Sateenkaariperheet ry on yksi Nelfan perustajajäsenistä.

Toimenpiteet vuonna 2016

- Osallistutaan Nelfan, Ilgan ja Ilga-Euroopan vuosikokouksiin ja niiden yhteydessä järjestettäviin konferensseihin
- Kaksi yhdistyksen hallituksen jäsentä toimii jäsenenä Nelfan hallituksessa 2014–2016
- Osallistutaan seuraavan, vuonna 2016 Kreikassa järjestettävien Sateenkaariperheiden Eurooppapäivien (Nelfa) ohjelman järjestämiseen.
- Yhdessä Nelfan ja muiden mantereiden sateenkaariperhejärjestöjen kanssa järjestetään 1.5.2016 viides Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä.
- Osallistutaan Ilga-Euroopan perheteemaisiin koulutuksiin ja tapahtumiin.
- Seurataan uuden europarlamentin, komission ja oikeuskomissaarin toimia hlbt-i-asioissa
- Edistetään LGBTI Roadmapin luomista Eurooppaan
- Vaikutetaan suomalaisiin politiikkaan kansainvälisissä lapsi- ja perhekysymyksissä.
- Osallistutaan Venäjältä saapuvien sateenkaariperhepakolaisten tukemiseen

3. Ammatillisen työn kehittäminen ja tiedon tuottaminen

Ammatillisen työn kehittämistä, siihen liittyvää hanketoimintaa ja tiedon tuottamista sateenkaariperheistä ohjaa yhdistyksen hallituksen vuonna 2014 vahvistama Toiminta- ja rahoitussuunnitelma 2014–2021.

3.1. Ammatillinen koulutus sateenkaariperheistä

Vuodesta 2012 lähtien järjestön koulutustoimintaa on toteutettu ja kehitetty OKM:n myöntämällä erityisavustuksella. Vuonna 2012 alkaneessa koulutushankkeessa painopisteenä oli sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten kouluttaminen. Vuonna 2015 alkaneessa jatkohankkeessa painopiste on kasvatus- ja opetusalan ammattilaisten täydennyskoulutuksessa sekä koulutuksen kehittämisyhteistyössä oppilaitosten kanssa. Kouluttamisesta vastaavat koulutussuunnittelija, muu järjestön henkilökunta, yhteistyökumppanit ja hallituksen jäsenet sekä eri puolilla maata asuvat järjestön kouluttamat vapaaehtoiskouluttajat.

Tavoitteet

Lisätään lasten ja perheiden parissa toimivien ammattilaisten tietoa ja osaamista sateenkaariperheiden kohtaamisesta ja perheiden erityishaasteista. Tavoitteena on myös kehittää päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten toimintakulttuuria yhä moninaisuudelle avoimemmaksi. Tavoitteena on edistää monimuotoisten perheiden yhdenvertaisuuden toteutumista ja lisätä sateenkaariperheissä elävien lasten ja aikuisten hyvinvointia.

Toimenpiteet vuonna 2016

- Tehdään aktiivista kehittämisyhteistyötä päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten kanssa mm. opetussuunnitelmien soveltamisen ja yhdenvertaisuussuunnitelmien tiimoilta.
- Vastataan kaikkiin ammatillista täydennyskoulutusta koskeviin koulutuspyyntöihin.
- Järjestetään ympäri Suomen sekä avoimia että toimijakohtaisia koulutustilaisuuksia.
- Järjestetään ammatillinen täydennyskoulutusseminaari sateenkaariperheteemasta.
- Lisäksi tarjotaan yhdistyksen ja kumppaneiden asiantuntemusta ammatillisiin suurtapahtumiin, suurten toimijoiden seminaareihin ja yhteiskunnallisesti merkittäviin tapahtumiin.
- Osallistutaan ainakin Educa- ja varhaiskasvatusmessuille.
- Vapaaehtoisten kouluttajien tietotaitoa kehitetään tarpeen mukaan.
- Ohjataan vapaaehtoisia Setan ja muiden yhteistyökumppaneiden kouluttajakoulutuksiin.
- Koulutuskysynnän kasvaessa edelleen rekrytoidaan mukaan lisää asiantuntijoita ja vapaaehtoisia.

3.2. Sateenkaariperheiden lasten ja nuorten hyvinvointikartoitus 2014–2017

Sateenkaariperheiden lasten hyvinvointikartoitus -hanke edistää hallituksen lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman tavoitteita vastaamalla tarpeeseen tuottaa sateenkaariperheiden lasten hyvinvointiin liittyvää tutkittua tietoa. Lasten ja nuorten hyvinvointia kartoitetaan monesta näkökulmasta, joista keskeisimpiä ovat psyykinen hyvinvointi, perhesuhteet ja avoimuus liittyen perheeseen, vertaissuhteet ja kiusaamiskokemukset sekä koulu- ja terveyspalvelukokemukset. Vanhemmilta kysytään heidän näkemystään lapsensa hyvinvoinnista, kiusatuksi tulosta ja palvelukokemuksista sekä vanhemman arviota parisuhteestaan, perheestään ja vanhemmuudelle saadusta tuesta. Hanke käynnistyi syksyllä 2014 OKM:n avustuksella.

Hankkeessa Sateenkaariperheet ry:n kumppaneina toimivat Väestöliitto ry, Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Suomen Mielenterveysseura, Tampereen yliopiston terveystieteiden yksikkö (hoitotiede) ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Hankkeella on oma toimintasuunnitelmansa.

Tavoitteet

- Lisätä tietoa sateenkaariperheissä elävien lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja haavoittuvuuksista
- Nostaa sateenkaariperheiden lasten hyvinvoinnin teema alan ammattilaisten ja päättäjien tietoisuuteen
- Tehdä toimenpide-ehdotuksia sateenkaariperheiden lasten hyvinvoinnin tukemiseksi lainsäädännössä ja palvelujärjestelmässä
- Luoda perusta Sateenkaariperheet ry:n jäsenkyselyn yhteydessä kerättävälle vuosittaiselle hyvinvointikyselylle, ja sen myöhemmälle hyödyntämiselle pitkäaikaisessa tutkimuksessa

Toimenpiteet vuonna 2016

- Analysoidaan sateenkaariperheissä eläviltä koululaisilta (10-18v) ja heidän vanhemmiltaan syksyllä 2015 kerätty laaja kyselyaineisto laadullisin ja tilastollisin menetelmin.
- Julkaistaan raportti kyselytutkimuksen tuloksista Väestöliiton julkaisusarjassa.
- Järjestetään vanhemmista ja/tai koululaisista koostuvia fokusryhmiä, joissa pohditaan kyselytutkimuksen tuloksia ja toimenpide-ehdotuksia.
- Suunnitellaan 7-9-vuotiaiden lasten aineiston keruun metodia.
- Luodaan soveltuva mittari, jolla voidaan tulevina vuosina kartoittaa pitkäaikaisena Sateenkaariperheet ry:n jäsenperheiden ja -koululaisten hyvinvointia liittämällä kysymykset vuosittain tehtävään jäsenkyselyyn.

3.3. Väriä perhehoitoon -hanke 2016–2019

Keväällä 2016 käynnistetään yhteistyössä kumppanien kanssa perhehoidon kehittämishanke Väriä perhehoitoon. Hankkeen tavoitteena on lisätä perhehoitoon pääsevien lasten osuutta lastensuojelussa. Tavoitteeseen pyritään lisäämällä sateenkaari-ihmisten määrää perhehoitajina. Sateenkaariperheiden osuus perhehoitajista on Suomessa vielä häviävän pieni moneen muuhun maahan verrattuna. Kuitenkin yli puolet sateenkaari-ihmisistä toivoo voivansa toimia kasvattajina. Samalla perhehoitajista on pulaa. Kyse on siis kohtaanto-ongelmasta, joka hankkeella pyritään ratkaisemaan.

Sateenkaariperheiden toimimiselle perhehoitajina ei ole lainsäädännöllisiä esteitä. Sen sijaan prosessiin sisältyy kokonainen joukko erilaisia, palveluketjuun liittyviä sosiaalisia, rakenteellisia, psykologisia, koulutuksellisia ja asenteellisia kynnyksiä, joita hankkeessa on tarkoitus madaltaa. Kyse on ennen kaikkea vaikuttamis-, tiedottamis- ja koulutustyön hankkeesta, jota hankkeen strategian mukaisesti tehdään yhtä aikaa kaikkien kynnysten osalta, laajan yhteistyöverkoston rintamalla, mukaan lukien lastensuojelun kunnalliset, yksityiset ja järjestötoimijat. Koska vaikuttamistyö on luonteeltaan aikaa vievää, hankkeen pituudeksi on suunniteltu neljä vuotta.

Tavoitteet:

- Lisätään perhehoitoon pääsevien lasten osuutta lastensuojelussa
- Lisätään sateenkaariperheiden määrää lastensuojelun perhehoitajien joukossa
- Lisätään tietoa sateenkaariperheistä perhehoitajina
- Kehitetään hyviä käytäntöjä sateenkaariperheiden huomioimiseen perhehoitajien rekrytoinnissa, koulutuksessa ja lastensuojelutyössä

Väriä perhehoitoon –hankkeella on oma, yksityiskohtainen toimintasuunnitelma

3.4. Perhe-, parisuhde- ja eroneuvonnan kehittäminen

Perhe-, parisuhde- ja eroneuvonnan palvelut ovat erityisen tärkeitä sateenkaariperheille. Perheiden parisuhteisiin, perhesuhteisiin ja eroihin liittyy monenlaisia sosiaalisia, juridisia, rakenteellisia ja palvelujärjestelmän haasteita. Tämän lisäksi perheillä on näiden palveluiden suhteen erityisen paljon syrjinnänpelkoa, ja he ovat raportoineet erityisen paljon tyytymättömyyttä juuri näihin palveluihin.

Koska pari- ja perhesuhteiden hyvinvointi on lapsen hyvinvoinnin kannalta erittäin tärkeää, on yhdistys panostanut omassa vertaistoiminnassaan jo usean vuoden ajan ennalta ehkäisevään parisuhdetyöhön ja vanhemmuuden tukemiseen eron jälkeen. Alan ammatillisen työn kehittäminen on myös korkealla yhdistyksen prioriteeteissa. Käynnissä oleva Sateenkaariparit -hanke (ks luku 4) tukee osittain myös ammatillisen työn kehittämistä, vaikka se keskittyy vertaistoiminnan kehittämiseen. Keväällä 2016 käynnistettäväksi suunniteltu perhesuhdekeskus-toimintamuoto (ks. luku 4) sen sijaan sisältää osioita, jotka tähtäävät suoraan ammatillisen osaamisen lisäämiseen hankalissa sateenkaariperheiden parisuhde-, perhe- ja eroneuvontatilanteissa.

3.5. Sateenkaariperheiden hyvinvointia koskevat julkaisut

Yhdistys julkaisee kohdennettua tietoa sateenkaariperheistä eri ammattiryhmille ja eri elämäntilanteisiin liittyen. Osa julkaisuista puhuttelee suoraan ammattilaisia. Osa materiaaleista on suunnattu sekä ammattilaisille että perheille itselleen. Myös perheille suunnatut julkaisut palvelevat perheiden kanssa työtä tekeviä ammattilaisia. Julkaisut voivat olla sähköisiä tai perinteisiä.

Tavoitteet

Tarjotaan mahdollisimman monipuolista tietoa sateenkaariperheiden hyvinvoinnista ja elämäntilanteista tavalla, joka on helposti ymmärrettävä ja samaistuttava.

Toimenpiteet vuonna 2016

- Opas kasvatusalan ammattilaiselle. Otetaan uusi painos.
- Opas sateenkaariperheen lapselle. Otetaan uusi painos.
- Sosiaalisen vanhemman opas. Julkaistaan uusi opas sähköisessä muodossa.

4. Vertaistoiminta, perheiden tukeminen ja neuvonta

Perhesuhdekeskus

Vuonna 2016 yhdistys käynnistää Perhesuhdekeskus-toiminnan, jos Raha-automaattiyhdistys myöntää toiminnolle rahoituksen. Perhesuhdekeskus palvelee koko Setan jäsenjärjestökenttää. Keskus koordinoi, kouluttaa ja kehittää parisuhteisiin ja muihin perhesuhteisiin liittyvää vertaistoimintaa sekä tarjoaa ammatillista tukea erityisen vaikeassa perhetilanteessa oleville silloin, kun riittävää asiantuntemusta ei löydy julkisista palveluista. Perhesuhdekeskus tukee yhdistyksen jo nykyään tekemää parisuhteisiin liittyvää vertaistoimintaa sekä laajentaa yhdistyksen mahdollisuuksia tarjota ammatillista tukea erityisissä tilanteissa. Keskus tukee myös ammatillisen työn kehittämistä koko yhteiskunnassamme.

Perhesuhdekeskustyön alkamisesta huolimatta yhdistyksen aiempi vertaistoiminta, perheiden tukeminen ja neuvonta jatkuvat entisellään.

Perhesuhdekeskuksen pitkän aikavälin tavoitteet:

- Hlbt-ihmisten parisuhde- ja perhesuhdehyvinvointi lisäänty ongelmia ennalta ehkäisevän vertaistoiminnan ja tiedollisen materiaalin ansiosta
- Vaikeissa pari- ja perhesuhdeongelmissa olevat perheet, joille julkiset palvelut eivät kykene tarjoamaan riittävää tukea, saavat ammatillista tukea kriisissä
- Suomalainen ammatillinen pari-, perhesuhde- ja eroneuvonta kehitty konsultoinnin ja koulutuksen ansiosta

4.1. Monimuotoista vertaistoimintaa perheille

Yhdistyksen keskeisiä vertais- ja tukitoiminnan muotoja ovat paikalliset perhetapaamiset ja vertaisryhmät, valtakunnallinen perheleiritoiminta, sateenkaariperheiden perhevalmennustoiminta, Perhenetti-hankkeen ohjatut vertaistukiryhmät, koululaisten oma toiminta ja oma keskustelufoorumi, parisuhdekurssit ja -ryhmät, eron jälkeisen vanhemmuuden tukeminen (Vanhemman Neuvo -ryhmät), yhdistyksen oma nettikeskustelufoorumi, vanhemmuutta suunnittelevien ryhmät ja erilaiset muut vertaistapaamiset. Vertaistoimintaa järjestetään valtakunnallisesti ja mahdollisimman monipuolisesti. Paikallisten yleisten perhetapaamisten lisäksi järjestetään erityisryhmien tapaamisia ja lukuisia vapaa-ajan toiminnan yksittäisiä tapaamisia. Valtakunnallista ja paikallista vertaistoimintaa koordinoi vertaistoiminnan koordinaattori, joka rekrytoidaan alkuvuodesta 2016.

Vuoden 2016 erityispainopistealueina ovat apilaperheet ja miehet.

Apilaperheiden perustamiseen ja hyvinvointiin tarjotaan tukea

Apilaperheissä vanhemmuus jaetaan vähintään yhden sellaisen henkilön kanssa, johon ei koskaan ole ollut romanttista suhdetta. Vaikka kahden vanhemman apilaperheitä on koko ajan lisääntyvässä määrin, apilaperheille on tyypillistä se, että vanhempia on useampi kuin kaksi. Apilaperheet kaipaavat perheen suunnitteluvaiheessa erityyppistä tukea ja neuvoja kuin esimerkiksi hedelmöityshoitoklinikan palveluita käyttävä naispari. Apilaperheen perustaminen vaatii erityistä suunnittelua ja neuvottelutaitoja. Myös perhe-elämälle tuo omat haasteet (ja vahvuudet) se, että koteja on kaksi ja vanhempia useita.

Tavoitteet:

Yhä useampi apilaperhettä harkitseva saa asianmukaista ja riittävää tietoa perheen perustamisen pohjaksi. Apilaperheestä haaveilevat löytävät aiempaa helpommin niiden ihmisten luo, joilla on vastaavia toiveita. Apilaperheet tutustuvat muihin apilaperheisiin ja saavat vertais- ja ammattilaistukea perhe-elämän mahdollisiin haasteisiin.

Toimenpiteet vuonna 2016:

- Vertaistoiminnan tilaisuudet: Apilaisien ja apilääitien omat vertaistuki-illat, etä- ja vuoroviikkovanhempien ryhmä myös Helsinkiin, fasilitoitu vanhemmuuskumppanuuspaja, jossa etsitään apilavanhempien kanssa vanhemmuuskumppanuuden hyviä käytäntöjä. (seuraava vaihe kurssi vanhemmuuskumppanuuteen, esim. vuonna 2017).
- Tietoa ja tutustumista: Miten apilaperheet tekee lapsia –nettiluento, uutiskirjeeseen apilasisältöjä, nettisivuille apilaperheiden osio, vanhemmuuskumppaniksi.fi –palvelun käynnistäminen (jos vapaaehtoisia) ja ”Apilaperheen perustaminen” – informatiivinen ilta apilaperheen perustamista harkitseville miehille ja naisille, jossa päästään myös tutustumaan toisiin perhettä suunnitteleviin pariskuntiin tai henkilöihin (miestyöryhmän kanssa).
- Tukea: Henkilökohtaista neuvontaa apilaperhettä perustaville (jos saadaan vertaistoiminnan koordinaattori) ja psykososiaalista tukea vanhemmuuskumppanuuden haastaviin tilanteisiin (jos saadaan Perhesuhdekeskus-hanke)

Miesten vertaistoimintaa kehitetään

Yksi vuonna 2015 perustetun miestyöryhmän tehtävistä on kehittää erityisesti miehille suunnattua vertaistoimintaa. Jos vertaistoiminnan koordinaattorin palkkaamiseen myönnetään avustusta, koordinaattori toimii työryhmän tukena vertaistoiminnan kehittämisessä. Toisin kuin muu vertaistoiminta, miesten vertaistoiminta organisoidaan ainakin aluksi valtakunnallisesti eikä paikallistiemien toimesta.

Miehet ovat tervetulleita mukaan yhdistyksen kaikkeen vertaistoimintaan. Miehillä on katsottu tarpeelliseksi olla myös omat vertaisryhmänsä ja miesten perheille suunnattuja toiminnallisia kokoontumisia. Isille ja isyydestä haaveileville järjestetään lisäksi omaa vertaistoimintaa. Miesten toiminnan kehittämistyössä tunnistetaan miesten moninaisuus, mukaan lukien transmiehet. Kehittämistyötä tehdään vuonna 2014 työstettyjen miestyön toimenpide-ehdotusten pohjalta.

Tavoitteet:

Sateenkaariperheiden vanhempina toimivat miehet voivat osallistua sellaisiin vertaistuen tapahtumiin, joista he kokevat saavansa tukea vanhemmuuteensa. Vertaistukea ja muuta toimintaa järjestetään perhe-elämän eri vaiheissa oleville sekä erilaisissa perhetilanteissa eläville.

Toimenpiteet vuonna 2016:

- Järjestetään miesten ja heidän lastensa yhteinen perheleiri syyskaudella
- Alkuvuodesta järjestetään seminaari miesten perheellistymismahdollisuuksista
- Huhtikuussa järjestetään isien ja lasten yhteinen iloinen tapahtuma
- Järjestetään apilaperhettä suunnitteleville miehille ja naisille yhteinen info- ja tutustumistilaisuus
- Helsinki Priden yhteydessä järjestetään miesten vertaistukitapahtumia sekä infotilaisuus Miten miehet tekevät lapsia?
- Syyskaudella järjestetään lisää miesten vertaistukitilaisuuksia, esim miesten välisiin parisuhteisiin liittyvä tilaisuus

Koululaisten toiminnassa lapset saavat jakaa kokemuksiaan

Koululaisten toiminta jakaantuu kahteen osa-alueeseen, paikalliseen toimintaan erilaisten teemailtojen muodossa ja valtakunnalliseen leiritoimintaan. Paikallisessa toiminnassa samalla paikkakunnalla asuvat lapset perheineen tutustuvat toisiinsa ja yhteydenpidon on helppo jatkaa myös tapaamisten ulkopuolella. Toimintaa toteutetaan yhteistyössä Setan nuorisotyön kanssa. Leireillä mukaan toimintaan pääsevät myös syrjäseutujen ja niiden paikkakuntien lapset ja nuoret, joilla ei ole omaa koululaisten toimintaa. Koululaisten tapaamisten yhteydessä vanhemmilla on mahdollisuus kokoontua yhteen ja keskustella kouluikäisten elämään liittyvistä aiheista. Tarvittaessa järjestetään ammattilainen vetämään aikuisten vertaiskeskustelua.

Tavoitteet:

Tutustuttaa lapsia toisiinsa ja toistensa perheisiin, käsitellä perheiden moninaisuutta lasten ikätasolle sopivalla tavalla ja voimaannuttaa lapsia perheidentiteettiä vahvistamalla.

Toimenpiteet vuonna 2016:

- Vuonna 2016 koululaisille järjestetään kolme erilaista leiriä, yksi vanhempi+lapsi -viikonloppuleiri keväällä, yksi nelipäiväinen leiri kesän perheleirin yhteydessä. Jos yhdistys saa rahoituksen vertaistoiminnan koordinaattorille, järjestetään myös kaksipäiväinen päiväleiri koulujen syyslomalla Helsingissä. Koululaisille järjestetään omaa ohjelmaa myös talven perheleirillä.
- Pyritään siihen, että Pääkaupunkiseudun ja Tampereen lisäksi koululaiset kokoontuvat teemailtojen muodossa myös muilla isommilla paikkakunnilla. Vertaistoiminnan koordinaattori pyrkii innostamaan paikallisia koululaistoiminnan organisointiin ja avustaa toiminnan käynnistämisessä.

- Koululaistoiminnan hyviä kokemuksia jaetaan vertaisohjaajien Facebook- ja sähköpostiryhmässä.

Vertaistoimintaa muille erityisryhmille

Yhden vanhemman perheet, heteroliitossa lapsia saaneet, sosiaaliset vanhemmat ja perheyden alkutaipaleella olevat jatkavat säännöllisiä kokoontumisia. Kartoitetaan vanhempien toiveita erilaisten ryhmien suhteen jäseniltä muun muassa sosiaalisessa mediassa ja paikallistapaamisissa paperikyselyillä. Käynnistetään uusia ryhmiä kiinnostuksen ja vapaaehtoisten vetäjien löytymisen puitteissa. Perheleireillä järjestetään vaihteleville kohderyhmille muutaman tunnin vertaiskeskusteluryhmiä.

Uusperheet ovat yhä painopisteenä vuoden 2016 toiminnassa. Vertaistapaamisten lisäksi houkutellaan uuspareja Suomen uusperheiden liiton vertaisohjaajakurssille. Järjestetään Perheajassa uusperheiden vertaistoimintaa. Aloitetaan sateenkaariperheille suunnattujen tuettujen lomien järjestäminen. Ensimmäisen tuetun loman kohteena ovat uusperheet.

Maaliskuussa järjestetään transmaskuliinien isien tai isyyttä suunnittelevien aikuisten leiri. TransHelsinki -viikon yhteydessä marraskuussa järjestetään perhetapaaminen transihmisten perheille sekä lapsettomuutta käsittelevä tilaisuus lapsettomille transihmisille. Mainostetaan marraskuussa 2015 kuvattua nettiluentoa ”Miten transihmiset tekevät lapsia”.

Jos rahoitus parisuhdekeskukselle saadaan, aletaan keskuksessa rakentamaan mallia vanhemmuuskumppanuustoiminnalle, jossa tuetaan vertaistoiminnan kautta apilaperheiden vanhempien vanhemmuuskumppanuutta, vrt. parisuhdetoiminta pariskunnille.

Vapaaehtoisesti toteutettua paikallistoimintaa 14 paikkakunnalla

Helsinki

Pääkaupunkiseudun sateenkaariperheiden tiimi järjestää vuoden 2016 aikana monipuolista toimintaa. Tapaamiset ovat suurimmaksi osaksi vapaamuotoisia ja vertaistuellisia, mutta paikalla on lähes aina pääkaupunkiseudun sateenkaariperheiden tiimin jäseniä, joilta voi kysellä yhdistyksen toimintaan liittyvistä asioista sekä saada mahdollisesti muuta ohjausta ja neuvontaa.

Pääkaupunkiseudulla järjestetään kaikille avoimia perhetapaamisia kerran kuukaudessa leikkipuisto Linjassa. Taaperotapaamiset jatkuvat kerran kuukaudessa. Säännöllisten tapaamisten lisäksi kuka tahansa halukas voi ehdottaa pop up- tapaamista omaan lähipuistoonsa. Pop up- konseptia kehitetään vuoden aikana helpottamaan tapaamisen ideointia ja toteutusta.

Arkitapaamisista perhekahvilaksi nimensä muuttaneita tapaamisia jatketaan kerran viikossa aamupäivisin. Tapaamiset ovat suunnattu kotona päivisin lasten kanssa oleville vanhemmille. Perhekahvilassa keskitytään tutustumaan ja touhuamaan yhdessä, mutta satunnaisesti luvassa on myös askartelua, brunssi tai muuta toimintaa niin aikuisille kuin perheen pienimmillekin.

Alkutaipaletapaamiset ovat kerran kuukaudessa ammatillisesti ohjattuna. Ryhmä toimii vertaistuellisesti, mutta ryhmän jäsenten toiveista paikalle voidaan kutsua erialojen asiantuntijoita sekä kokemuskouluttajia. Sosiaalisten vanhempien vertaisryhmän tapaamiset jatkuvat kerran kuukaudessa ja toimintaa kehitetään ryhmän jäsenten toiveiden mukaisesti. Heterosuhteessa lapsia saaneet jatkavat kokoontumia kuukausittain kesätaukoa lukuun ottamatta.

Vuoden aikana tehdään muutamia retkiä perheystävällisiin kohteisiin pääkaupunkiseudulla, esimerkiksi museoihin, sisäleikkipuistoihin ja luontoon. Retkistä osa on maksullisia ja osa maksuttomia. Retkiä suunniteltaessa huomioidaan sateenkaariperheiden eri-ikäiset lapset ja laaja toiminta-alue. Vuonna 2016 järjestetään neljä sateenkaariperheiden vanhemmille tai lapsia suunnitteleville suunnattua tapaamista/tapahtumaa, johon hankitaan lastenhoitaja(t). Tapaamiset ovat joko asiantuntijavetoisia tai teemoitettuja vertaistapaamisia aikuisten kesken.

Koululaisille ja koululaisille perheineen järjestetään toiminnallisia kokoontumisia vähintään joka toinen kuukausi. Koululaisten toiminnassa panostetaan yhdessä tekemisen ja sen ohella tutustumisen lisäksi ohjattuun tutustumiseen ja koululaisperheiden verkostoitumiseen.

Helsinki Priden yhteydessä järjestetään ainakin koululaisten toimintaa, isätapaaminen, Miten lapsia tehdään -tilaisuus, leikkipuistotapaaminen ja perhepiknik. Kansainvälisenä sateenkaariperhepäivänä järjestetään tapaaminen vapputeemalla.

Paikallistiimin toimintaa kehitetään ja tiimiläisiä sitoutetaan toimintaan panostamalla tiimin yhteishenkeen. Paikallistiimi kokoustaa noin kuusi kertaa vuodessa ja kehittää tämän lisäksi tiedotusta ja yhteydenpitoa sosiaalisen median ja sähköpostin kautta. Pääkaupunkiseudun toimintaa pyritään kehittämään vuonna 2016, niin että eri pääkaupunkiseudulla toimivien sateenkaariperheiden ryhmien ohjaajat/vastaavat osallistuvat myös paikallistiimin toimintaan. Toiminnan kasvaessa ja kehittyessä pyritään tiimiin saamaan muutenkin lisää aktiivisia jäseniä.

Jyväskylä

Vuonna 2016 painopiste on kouluikäisten lasten toiminnalla sekä vanhempien hyvinvoinnin tukemisessa. Kaikille avoimia perhetapaamisia järjestetään Monikulttuurikeskus Gloriassa kerran kuukaudessa. Tapaamiset pidetään vapaamuotoisina ilman erillistä teemaa ja tarjoilu hoidetaan nyyttäriperiaatteella. Tarkoituksena on tarjota paikka keskustelulle ja vertaistuelle. Keväällä 2015 käynnistynyt alkutaipaleryhmä jatkaa tapaamisia joka toinen viikko. Ryhmä tarjoaa vertaistukea niin perheellistymisen alkumetreillä oleville kuin jo vauvan saaneille. Tapaamisissa on tarkoitus jakaa ajantasaista tietoa ja tukea sateenkaariperheiden byrokratiasta ja toimimisesta yhteiskunnassa.

Lapsille ja nuorille järjestetään toiminnallisia tapaamisia. Perhesähly järjestetään kerran kuukaudessa. Tämän lisäksi käydään kokeilemassa boulderointia, järjestetään laskiaistapahtuma Halssilan Hiihtomaassa sekä vierailaan Jyväskylän Sirkuskoulussa ja kv-sateenkaariperhepäivänä Parkourakatemiassa. Perustetaan ryhmä sosiaalisille vanhemmille. Ryhmä on tarkoitettu sekä tuleville sosiaalisille vanhemmille että sosiaalisille vanhemmille joilla jo on lapsi/lapsia. Ryhmässä voi luottamuksellisesti jakaa tunteita ja kokemuksia siitä, millaista on olla ei-synnyttävä/ei-biologinen vanhempi.

Pyydetään personal trainer pitämään luento ja hieroja tekemään näytehierontoja. Tarkoitus on saada vinkkejä jaksamiseen pienen lapsen ja koululaisen vanhempana, opastusta ruokavalioon ja liikuntaan sekä konsteja omahierontaan. Järjestetään kaksi keskustelutilaisuutta, joista toinen sosiaalisille vanhemmille ja toinen biologisille/synnyttäneille vanhemmille. Keskusteluja alustaa ja vetää psykologi Kaija-Leena Kaijaluoto. Aiheena on biologinen vanhemmuus vs. sosiaalinen vanhemmuus ja siihen liittyvät kysymykset.

Tehdään tarrat Sateenkaariperheiden esitteisiin, joista löytyvät Jyväskylän ryhmän yhteystiedot. Jaetaan esitteet neuvoloihin ja klinikalle sekä Setan toimistolle. Järjestetään Miten lapsia tehdään? -tilaisuus, jossa kerrotaan myös Jyväskylän sateenkaariperheiden toiminnasta. Tehdään kooste adoptiokokemuksista: mikä meni hyvin, mikä huonosti, mitä toivottaisiin jatkossa. Kooste toimitetaan PeLalle tai vaihtoehtoisesti käydään PeLan toimistolla pitämässä tietoisuuskokousta.

Kuopio

Kuopiossa järjestetään ainakin yksi retki ja joitakin avoimia perhetapaamisia toimintavuoden aikana. Aloitetaan perhesähly paikallisen koulun tiloissa. Innostetaan alueen perheitä muuhunkin toimintaan. Järjestetään Miten lapsia tehdään -tilaisuus.

Kymenlaakso

Järjestetään perhetapaamisia kerran kuukaudessa. Lisäksi tehdään pari yhteistä retkeä. Jatketaan paikallista vaikuttamistoimintaa ja toimitetaan esitteitä neuvoloihin ja päiväkoteihin.

Mikkeli

Mikkelin sateenkaariperheet tapaavat toistensa kodeissa satunnaisesti. Yhteydenottoihin vastaa yhteyshenkilö, joka on mukana myös paikallisessa vaikuttamistyössä ja toimii kouluttajana sateenkaariperhekysymyksissä.

Oulu

Oulussa järjestetään Sateenkaariperhetapaamisia kerran kuussa. Huhti-toukokuussa retkeillään Koitelinkoskilla ja loka-marraskuussa käydään alle kouluikäisten lasten kanssa HopLopissa. Kouluikäiset menevät seinäkiipeilemään tai kylpylään. Vuoden aikana järjestetään 1-2 ammattilaisen vetämää keskusteluiltaa aikuisille. Lapsille järjestetään täksi ajaksi lastenhoito. Muuten tapaamiset järjestetään Avoimen päiväkodin tiloissa vapaan jutustelun merkeissä. Keväällä askarrellaan vappujuttuja ja joulukuussa leivotaan piparkakkuja. Kesän tapaamiset pidetään puisto-/pikniktapaamisina. Oulun Sateenkaariperheaktiivit pyrkivät osallistumaan erilaisiin koulutustilaisuuksiin kouluttajien roolissa ja tekemään näin sateenkaariperheitä tunnetummiksi Oulun alueella.

Pori

Vuonna 2016 Porissa jatketaan kokoontumisia kerran kuussa. Talvikaudella kokoonnutaan MLL:n perhekahvilan tiloissa. Tapaamiset on suunnattu kaikille Satakunnan alueen sateenkaariperheille. Niiden tarkoituksena on antaa vertaistukea vanhemmille; sekä sellaisille perheille joissa on jo lapsia, että myös niille joissa lapsista vielä haaveillaan. Kesäkaudella tapaamisia pyritään järjestämään ulkona esimerkiksi puistoissa. Mahdollisuuksien mukaan pyritään järjestämään myös retkiä ja esimerkiksi yhteistä pulkkailua talvella. Sateenkaariperhepäivänä toukokuussa on tarkoitus järjestää yhteistä toimintaa. Vuonna 2015 aloiteltiin pienimuotoista yhteistyötä paikallisen lapsiperheiden yhdistyksen Lapsis ry:n kanssa ja tätä yhteistyötä on tarkoitus jatkaa myös vuonna 2016. Tavoitteena vuodelle 2016 on kävijämäärän kasvattaminen entisestään ja saada sateenkaariperheille lisää näkyvyyttä Satakunnan alueella.

Seinäjoen

Seinäjoella järjestetään perhetapaamisia kerran kuussa Seinäjoen kaupungilta vuokratuissa tiloissa. Seinäjoen sateenkaariperheiden facebook-ryhmässä voidaan sopia lisätapaamisista esimerkiksi leikkipuistoihin, laavuretkelle, Touhutaloon, Siirilän eläinmaailmaan, pulkkamäkeen jne.

Paikallistiimi vastaa yhteydenottoihin ja suunnittelee ohjelmaa tapaamisiin (esimerkiksi leipomista, askartelua, pikkujoulut). Järjestetään kansainvälisenä sateenkaariperhepäivänä yhteistä tekemistä perheille. Pyritään välittämään tietoa paikallistoiminnasta uusillekin perheille. Otetaan myös yhteyttä neuvoloihin, jotta sitäkin kautta voidaan saada uusia perheitä mukaan tapaamisiin. Otetaan osaa Seinäjoella järjestettävään Pride-kulkueeseen ja järjestetään sen yhteyteen myös sateenkaariperheille ohjelmaa.

Tampere

Tampereella perhetapaamiset jatkuvat kerran kuukaudessa. Perhetapaamisissa ohjelmana mm. aikuisten keskusteluilta, olympialaiset ja retki PiiPoohon. Yhden vanhemman perheet ja Alkutaipaleryhmä kokoontuvat kumpikin joka toinen kuukausia. Kumpaankin ryhmään tulee vuoden aikana vieraileva asiantuntija. Pienten lasten kotivanhempien tapaamisia järjestetään kerran kuukaudessa, ja ohjelmassa mm. värikylpyä. Vuoden aikana järjestetään myös äitien ilta ja Kuinka lapsia tehdään -tilaisuus. Koululaiset kokoontuvat joka toinen kuukausia. Koululaisten tapaamisissa mm. tehdään pyörä- ja hiihtoretket, vieraillaan tähtitornissa, vietetään elokuvailtaa ja käydään museokierroksella. Vuoden päättää kaikkien yhteinen Joulujuhla.

Turku

Turussa järjestetään kaikille avoimia perhetapaamisia vuoden aikana kahdeksan kertaa. Alkutaipaleella olevat kokoontuvat kuusi kertaa. Yhden vanhemman perheillä tapaamisia on kymmenen ja tapaamisten kestoa lisätään tunnilla kolmeen tuntiin. Tapaamisissa on lastenhoito.

Koululaisille järjestetään omia kokoontumisia muutaman kerran. Etä- ja vuoroviikkovanhempien toimintaa vakiinnutetaan.

Turku Prideille järjestetään lasten puistojuhla, jossa on esiintyjä. Yhden vanhemman perheille järjestetään kesällä 2016 viikonloppuleiri Hirvensalossa. Järjestetään yksi sateenkaariperhekoulutus, jonka kohderyhmänä ovat terapeutit, psykologit ja lääkärit. Paikallistiimiläiset virkistäytyvät yhdessä toimintavuoden päätteeksi.

Joensuu, Lahti, Lappeenranta, Rovaniemi

Näissä kaupungeissa etsitään uusia paikallisvastaavia tai -tiimejä. Perheet tapaavat toisiaan epämuodollisemmin. Tapahtumia (esimerkiksi Miten lapsia tehdään -tilaisuuksia, sateenkaariperhekoulutuksia ja parisuhdetoimintaa) järjestetään yhteistyössä Setan paikallisjärjestöjen kanssa.

Leirimuotoinen vertaistuki palvelee koko Suomea

Leiritoiminta on ollut yli vuosikymmenen ajan Sateenkaariperheet ry:n toiminnan keskeinen ja kysytty toimintamuoto, jolla ylläpidetään sateenkaariperheiden psykososiaalista hyvinvointia. Kyseessä ei ole loma- ja virkistystoiminta vaan leirit ovat ohjelmaltaan hyvin vertaistuellisia ja lähentyvät sopeutumisvalmennuskurssien toimintatapaa. Vuonna 2016 pyritään tavoittamaan leiritoiminnassa aiempaa enemmän miesten perheitä.

Tavoitteet:

- Tuetaan vanhempien jaksamista, vanhemmuutta ja parisuhdetta
- Vahvistetaan perheenjäsenten perheidentiteettiä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.
- Huomioidaan monenlaiset erityisryhmät ja monenlaiset tarpeet
- Tarjotaan perheille tietoa sateenkaariperheiden tilanteesta palveluissa, etuuksissa ja lainsäädännössä
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua järjestön toimintaan
- Järjestetään leirejä eri puolella Suomea
- Pidetään leirien osallistumismaksut kaikkien perheiden mahdollisuuksien rajoissa
- Jokaisella leirillä on sosiaalialan ammattilaisten tarjoamaa ryhmä- tai muuta vertaistuen ohjattua tukitoimintaa

Toimenpiteet vuonna 2016:

Järjestetään edellistä toimintavuotta vastaavien leirien lisäksi perheleiri myös isille ja isyydestä haaveileville syyskuussa Kirkkonummella. Miesten perheleiri järjestetään ensimmäistä kertaa. Leirin ohjaajana toimii seksuaalipedagogi Juha Kilpiä. Tämän lisäksi vertaistoinnin koordinaattori ja harjoittelija järjestävät lapsille omaa ohjelmaa. Miehillä suunnatun leirin toivotaan madaltavan miesten kynnystä lähteä vertaistuelliselle leirille. Leirille on tarkoitus ottaa mukaan myös lapset, mutta osallistuminen ilman lapsiakin on mahdollista. Vielä lapsettomat ovat tervetulleita ja voivat halutessaan osallistua esimerkiksi kummi- tai sukulaisten kanssa.

Vuonna 2016 toteutetaan 11 leiriä, joilla tavoitetaan seuraava määrä leiriläisiä:

1. talven perheleirillä 8-10.1. Jyväskylässä 60 leiriläistä
2. kevään koululaisten ja vanhempien leirillä Ylöjärvellä 40 leiriläistä
3. maaliskuun parisuhdeleirillä 20 leiriläistä
4. toukokuun parisuhdeleirillä 20 leiriläistä
5. kesän perheleirillä 4-7.8. Lappohjassa 105 leiriläistä
6. kesän koululaisten leirillä Lappohjassa 25 leiriläistä
7. koululaisten syyslomapäiväleirillä Helsingissä 30 leiriläistä

8. vapaaehtoisten perheiden virikeviikonlopussa 50
9. syyskuun parisuhdeleirillä 20 leiriläistä
10. isien ja lasten viikonloppuleirillä Kirkkonummella 30 leiriläistä
11. syksyn perhevalmennusleirillä 8-10.11.Turussa 30 leiriläistä

Toimintavuoden aikana tavoitetaan yhteensä 430 leiriläistä ja tuotetaan 1010 henkilöleirivuorokautta. Kaikki leirit järjestetään yhteistyössä leirikeskusten kanssa, joka vastaa leirin majoitus- ja ruokapalveluista. Perheleireillä on järjestetty vapaaehtoisvoimin ikäryhmäkohtainen lastenohjelma/hoidon siten, että aikuiset voivat viettää aikaa myös keskenään ja työskennellä työryhmissä keskustellen tai toiminnallisesti käsitellen vaihtelevia teemoja. Teemat valitaan perheille tehdyn vuosittaisen jäsenkyselyn perusteella. Perheleireillä on myös aikuisille suunnattua rentoutus- ja kuntoutustoimintaa.

Parisuhteita voimistava vertaistoiminta ennalta ehkäisee ongelmia

Sateenkaariperheiden parisuhteisiin, perhesuhteisiin ja eroihin liittyy monenlaisia sosiaalisia, juridisia, rakenteellisia ja palvelujärjestelmän haasteita. Lisäksi perheet ovat jättäneet usein tukipalvelut käyttämättä syrjinnän pelon tai huonojen palvelukokemusten takia. Julkiset palvelut tuntuvat olevan kyvyttömiä kohtaamaan sateenkaariperheiden hankalimpia perhetilanteita. Näistä syistä ennalta ehkäisevään ja ratkaisukeskeiseen parisuhteita tukevaan vertaistoimintaan on panostettu viime vuosina paljon.

Vuosina 2014–2016 yhdistyksen parisuhdetoimintaa kehitetään Sateenkaariparit-hankkeessa, jota hallinnoi Kataja ry. Hankkeen tavoitteena on kehittää vertaisohjattua parisuhdetoimintaa Sateenkaariperheissä ja muissa Setan jäsenjärjestöissä sekä nostaa esille sateenkaariparien parisuhdehyvinvoinnin merkitystä. Sateenkaariperheet ry on hankkeen pääkumppani ja ideoija. Sateenkaariparit-hankkeen jatkohankkeessa Kataja ry:n on tarkoitus keskittyä ammatillisen työn kehittämiseen. Tässä vaiheessa on tarkoitus, että pari- ja perhesuhteisiin liittyvää vertaistoimintaa Setan jäsenjärjestökentällä alkaa koordinoida Perhesuhdekeskus-toimintamuoto, joka käynnistetään jo vuoden 2016 aikana. Sateenkaariparit-hankkeella on oma toimintasuunnitelma.

Tavoitteet:

Lisätään sateenkaariperheiden vanhempien parisuhdehyvinvointia, ja luodaan siten edellytyksiä vanhemmuuden menestykselliselle jakamiselle. Lisätään tietoa parisuhteiden hyvinvoinnin merkityksestä lapsen hyvinvoinnille. Osallistetaan myös sateenkaariperheiden miehiä mukaan toimintaan. Viedään vertaistoiminnan kokemuksista nousevaa tietoa alan ammattilaisten tietoisuuteen koulutustoiminnan ja kehittämishankkeiden kautta.

Toimenpiteet vuonna 2016:

- Sateenkaariperheet ry toteuttaa alla olevat toimenpiteet lapsiperheellisille ja perheellistymistä suunnitteleville. Tämän lisäksi Kataja ry ja Setan muut jäsenjärjestöt järjestävät muuta sateenkaariparitoimintaa. Muiden toimijoiden toimenpiteitä ei ole listattu tässä.
- Koulutettujen vertaisohjaajaparien vetämät Rikasta minua -viikonloppukurssit järjestetään kaksi kertaa vuoden aikana
- Järjestetään sisällöltään muokattu parisuhdekurssi Kirkkonummella leirikeskus Räfsössä 20.-22.5.
- Järjestetään vuoden aikana ainakin yksi parisuhdelauantaitapahtuma, jossa muutaman tunnin aikana annetaan pareille eväitä parisuhdetta voimistaviin harjoituksiin
- Järjestetään marraskuussa Kataja ry:n kumppanina parisuhdepäivät, joissa sateenkaariparien parisuhdehyvinvointia käsitellään laajasti
- Koulutetaan uusia rikasta minua –vertaisohjaajia. Koulutus tapahtuu rikasta minua kurssille osallistumisen ohessa.

Eroauttaminen ja vanhemmuuden tukeminen eron jälkeen

Perheiden ja vanhemmuuden tukeminen erossa ja eron jälkeen on usein ammatillista lähestymistapaa vaativa asia. Tästä syystä yhdistyksen vertaistoiminnassa pyritään panostamaan nimenomaan ennalta ehkäisyyn tekemällä voimistavaa parisuhdetyötä. Neuvokeskus on kuitenkin kehittänyt toimivan, ryhmämuotoisen ja vertaisuuteen perustuvan mallin vanhemmuuden tukemiseen eron jälkeen. Vanhemman neuvo -ryhmissä etsitään ammattilaisen ohjauksessa oman vanhemmuuden vahvuuksia ja keinoja tukea omaa lasta eron jälkeen.

Nykyisellään yhdistys voi tarjota eroaville tai eron uhatta eläville sateenkaariperheille vain käytännöllistä ja juridista neuvontaa (ks luku neuvonnasta), ei lainkaan psyko-sosiaalista tukea eikä neuvontaa, palvelunohjaustakin vain rajatusti. Käytännöllisen ja juridisen neuvonnan tueksi on jo aiemmin luotu Sateenkaariperheen ero-opas -materiaali.

Toimenpiteet vuonna 2016:

- Järjestetään vuoden aikana yksi ammatillisesti ohjattu Vanhemman neuvo -ryhmä, sillä edellytyksellä, että saadaan Helsingin kaupungilta haettu avustus tähän tarkoitukseen.
- Luodaan pohja Vanhemman neuvo –leirille
- Levitetään ero-opasta sähköisessä ja painetussa muodossa perheille ja ammattilaisille.
- Järjestetään eroteemaisia vertaiskeskustelutilaisuuksia leirien yhteydessä ja perheaikaa.fi - palvelussa

Perheaikaa

Verkossa tapahtuvalle vertaistoiminnalle on selkeä tilaus. Sivuston sateenkaariperheteemaiset toiminnot ovat keränneet poikkeuksetta erittäin runsaan osallistujamäärän erityisesti tapaamispaikkojen ulkopuolella asuvien keskuudesta. Verkossa tapahtuva vertaistoiminta tavoittaa ne ihmiset, jotka eivät muuten pääsisi vertaistuen piiriin. Nettivertaistuki tavoittaa tuloista riippumatta, ei tarvitse olla rahaa matkustamiseen tai leirimaksuihin. Vertaistuki mahdollistuu monenlaisilla pienemmillä ryhmillä, joista ei isoimmillakaan paikkakunnilla saataisi kasvokkain kokoontuvaa vertaisryhmää kokoon. Anonyymius mahdollistaa hankalimmistakin asioista keskustelun. Verkossa tapahtuva neuvonta tavoittaa monta henkilöä samaan aikaan, jolloin se on hyvin kustannustehokasta. Nettivertaistoimintaan kaivataan runsaasti lisäresursseja. Pelkästään nykyisessä määrässään toimintojen järjestäminen vaatii lisää vapaaehtoisia sekä työntekijän toimintaa koordinoimaan.

Tavoitteet:

Yhä useampi vanhempi löytää palvelun. Tavoitetaan perheitä haja-asutusalueelta ja paikkakunnilta, joilla ei ole vertaistoimintaa. Perheiden kynnys tulla kasvotusten tapaamaan toisiaan madaltuu. Vanhemmat saavat tukea ajoissa ja uskaltavat hakemaan sitä aiempaa helpommin myös ammattilaisten taholta. Saadaan lisää työntekijäresursseja verkkotoimintaa koordinoimaan ja runsaasti vapaaehtoisia sitä toteuttamaan. Vapaaehtoisena toimiminen vahvistaa yhteenkuuluvuutta ja toimii yhdenlaisena vertaistuen kanavana.

Toimenpiteet vuonna 2016:

- Neuvonta-chat järjestetään kerran kuukaudessa ja vaihtelevalla teemalla oleva ilta-chatteja neljä kertaa vuodessa.
- Asiantuntijaluentoja järjestetään vähintään kaksi ja artikkeleja julkaistaan säännöllisesti.
- Tehostetaan vuoden 2014 lopussa julkaistusta nettiperhevalmennuksesta tiedottamista.
- Järjestetään kaksi suljettua ryhmää, toinen suunnattu lapsettomuutta kokeneille sateenkaari-ihmisille ja toinen perheille, joissa vanhemmuus on rakennettu muun kuin vanhempien välisen parisuhteen ympärille.
- Vertaistoiminnan koordinaattori rekrytoi ja kouluttaa uusia vapaaehtoisia sekä pitää huolta vanhojen vapaaehtoisten motivoituneisuudesta, jaksamisesta ja täydennyskoulutuksesta.

- Tiedotetaan palvelusta ja siinä vapaaehtoisena toimimisesta paikallisten Setojen ja muiden yhteistyökumppanien tiedotuskanavien kautta, ilmaisjakelulehdissä, sosiaalisessa mediassa, erilaisissa tapahtumissa ja jäsentiedotteissa.

4.2. Vertaistoiminnan kehittämiseen panostetaan uuden työntekijän myötä

Tavoitteet:

Tavoitteena on saada vertaistoimintaan mukaan uusia ihmisiä eri puolelta Suomea, ja saada alulle vertaistoiminta kahdella uudella paikkakunnalla vuoden 2016 aikana. Mukaan toimintaa organisoimaan houkutellaan aiempaa enemmän eri kohderyhmien edustajia, kuten miehiä ja apilaperheellisiä. Vapaaehtoiset tutustutetaan toisiinsa entistä paremmin ja yhteistyö kehittyy yli paikkakuntarajojen. Pyritään siihen, että vapaaehtoisten paikallistiimi ottaa vastuun kaikesta oman paikkakunnan vertaistoiminnasta, niin perheille kuin vanhemmille ja vanhemmuudesta haaveileville suunnatusta. Vapaaehtoisia motivoidaan myös ottamaan vastuuta oman paikkakunnan ammattilaisten ja opiskelijoiden kouluttamisesta. Tavoitteena on myös, että vapaaehtoiset jaksavat työssään ja kokevat sen motivoivaksi ja innostavaksi. Tavoitteena on, että yhä useammalla paikkakunnalla innostutaan vapaaehtoisten organisoimista pienimuotoisista perheleireistä.

Toimenpiteet vuonna 2016:

- Vertaistoiminnan aktiiveille tehdään verkkokysely, jolla kartoitetaan heidän tyytyväisyyttään ja toiveitaan vertaistoiminnan koordinoinnin ja kehittämisen suhteen. Koordinaattori ottaa vastaukset huomioon toimintaa kehittäessään.
- 19–20.3.2016 järjestetään vapaaehtoisille vertaistomijoille jokavuotiset kaksipäiväiset kehittämispäivät Helsingissä.
- Jos uusi työntekijä saadaan, syksyllä järjestetään vapaaehtoisille lisäksi virikeviikonloppu Ylöjärvellä 30.9–2.10. Kehittämispäivillä panostetaan ryhmäytymiseen, hyvien kokemusten ja käytäntöjen jakamiseen sekä tarjotaan koulutusta ja virkistäytymistä.
- Vapaaehtoistyön koordinaattori pitää aktiivisesti yhteyttä paikallistiimien vapaaehtoiisiin, toimii tukijana ja innostaja sekä avustaa konkreettisesti etenkin toiminnan alkuun saattamisessa.
- Koordinaattori vierailee mahdollisuuksien mukaan paikkakunnilla tapaamassa vapaaehtoisia ja vertaisryhmäläisiä sekä mahdollistaa yhdistyksessä harjoitteluun suorittavien opiskelijoiden vierailut eri paikkakunnilla.
- Paikallistiimien käsikirjan yhteydessä olevaa tekemisvinkkipankkia kasvatetaan jatkuvasti.
- Rakennetaan nettisivuille paikallistiimien materiaali- ja ohjepankki.
- Vapaaehtoisia muistetaan kehittämispäivien yhteydessä yhteisellä virkistäytymisellä, vuosilahjalla. Lisäksi heitä muistetaan pienimuotoisella joululahjalla.

Vapaaehtoisten virikeviikonloppu

Syyskuussa järjestetään ensimmäistä kertaa vertaistomijoiden virikeviikonloppu Ylöjärvellä. Viikonloppu on tarkoitettu kaikille vapaaehtoisille vertaistoiminnan järjestämisessä mukana oleville perheineen. Osallistujat yhdessä rakentavat viikonlopun mieleisekseen ja osallistujien tarpeita parhaiten vastaavaksi. Ohjelman suunnittelussa huomioidaan, että viikonlopun tarkoitus on ensisijaisesti tarjota virikkeitä paikalliseen toimintaan.

Vertaisohjaajien ja vapaaehtoisten koulutukset vuonna 2016

Kartoitetaan paikallistiimien toiveita ja tarpeita ryhmätyönohjauksen suhteen. Järjestetään sitä tarvittaessa alan opiskelijoiden suorittamana. Tällöin työnohjaaja matkustaa vapaaehtoisten luo heidän kotipaikkakunnalleen. Kaksi kertaa vuodessa vuosikokousten yhteydessä on mahdollisuus järjestää työnohjausta yhteisesti kaikille vapaaehtoisille Helsingissä.

Vapaaehtoisia kannustetaan osallistumaan vertaisohjaajakoulutuksiin. Koulutukseen osallistuvien kulut korvataan.

- Nettivertaisohjaajakoulutusta tarjotaan uusille vapaaehtoisille. Sateenkaariperheet ry järjestää itse chat-vertaisohjaajakoulutusta pitkin vuotta tarpeen mukaan, jos yhdistykselle saadaan vertaistoiminnan koordinaattori. Muu nettivertaisohjaajakoulutus toteutetaan yhteistyössä Väestöliiton kanssa.
- Yhdessä Kataja ry:n sateenkaariparit-hankkeen kanssa koulutetaan helmikuussa uusia parisuhdetoiminnan vertaisohjaajia. Pyritään innostamaan ohjaajiksi naisparien lisäksi vähintään yksi miespari.
- Parisuhdevertaisohjaajille tarjotaan myös täydennyskoulutusviikonloppu, jonka tarkoituksena on motivoida ja lisätä sitoutumista työhön sekä laajentaa heidän toimenkuvaansa kattamaan uudenlaisia parisuhdeviikonloppuja ja -iltakursseja.
- Kehittämispäiviin ja virikeviikonloppuun kuuluu aina jonkinlainen koulutuksellinen osuus. Tapahtumiin osallistuneilta vapaaehtoisilta kerätään aina palaute, jonka pohjalta koulutukselliset osuudet suunnitellaan vapaaehtoisten tarpeita mahdollisimman hyvin vastaaviksi.
- Järjestetään Setan ja sen jäsenjärjestöjen kanssa yhteistyössä ryhmänohjaajakoulutusta vapaaehtoisille ryhmän ohjaajille ja kouluttajakoulutusta vapaaehtoisille kokemuskouluttajille. Lisäksi kokemuskouluttajille järjestetään perheteemoihin keskittyvää täydennyskoulutusta.
- Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa järjestetään yhteinen koulutus
- Vapaaehtoisille tarjotaan mahdollisuutta osallistua myös ulkopuoliseen, esimerkiksi Kepan, KSL:n ja Sosten, koulutukseen.

4.3. Perheiden ja perhettä suunnittelevien neuvonta

Iso osa perhelainsäädäntöä ja palvelujärjestelmää ei edelleenkään huomioi sateenkaariperheitä, mikä aiheuttaa arjen vastoinkäymisiä perheille. Tähän haasteeseen Sateenkaariperheiden neuvontapalvelu pyrkii vastaamaan. Neuvonta on byrokraattis-käytännöllistä neuvontaa, ei psykososiaalista tukea. Myöskään varsinaiseen juridiseen neuvontaan ei yhdistyksellä ole osaamista eikä resursseja.

Apilaperheet ja erilaiset miesten perheet ovat perhemuotoja, jotka lainsäädäntö ja palvelujärjestelmä tunnistaa kaikista huonoiten. Näissä perheissä vanhempien asema ei usein ole juridisesti turvattua ja moni asia on vanhempien välisten sopimusten varassa. Näiden perheiden on kaikista haasteellisinta saada asiantuntevaa neuvontaa julkisilta palveluntarjoajilta.

Tavoitteet:

Sateenkaariperheillä ja sellaista suunnittelevilla on mahdollisuus saada neuvoja niitä kaivatessaan. Perheet saavat tukea elämäntilanteisiin ja muutoksiin liittyviin haasteisiin ja heitä ohjataan tarvittaessa psykososiaalisen tuen piiriin. Lasta suunnittelevat ja tuoreet perheet saavat luotettavaa tietoa ja ohjeita byrokraatian kiemuroihin ja lasten saamiseen liittyen.

Toimenpiteet vuonna 2016:

- Jatketaan neuvontapalvelun toimintaa puhelin-, sähköposti- ja chat-neuvontana.
- Helsinki Priden yhteydessä on kenellä tahansa mahdollisuus varata aika henkilökohtaiseen neuvontaan.
- Uutena toimintamuotona aloitetaan henkilökohtaisen, kasvokkaisen neuvonnan tarjoaminen miehille ja apilaperheille, jotta heidän erityiseen neuvonnan tarpeeseen kyetään vastaamaan aiempaa paremmin. Neuvontaa toteuttaa ennen kaikkea vertaistoiminnan koordinaattori, joten uuden kasvokkaisen neuvonnan käynnistyminen on kiinni hänen rekrytoinnistaan.

- Neuvontatehtävää toteuttavat lisäksi muut työntekijät, hallituksen puheenjohtaja ja jäsenet. Lisäksi paikallistiimiin merkitys neuvoina paikallisessa toiminnassa on korvaamaton.
- Neuvoa hakevat perheiden lisäksi opiskelijat, ammattilaiset ja toimittajat.
- Jos perhekeskus saa rahoituksen on apilaperheiden tukea mahdollisuus laajentaa, ja tarjota heille myös psykososiaalista tukea.

Sateenkaariperheiden perhevalmennus

Sateenkaariperheiden perhevalmennus täydentää kunnan tarjoamaa synnytys- ja perhevalmennusta. Kurssilla (20 oppituntia) tarjotaan tietoa erityisesti sateenkaariperheiden perheellistymiseen liittyvistä erityishaasteista, käydään läpi perheiden oikeuksia etuuksiin, syntymässä olevan lapsen juridisen tilanteen turvaamiseen liittyvissä hakemuksissa, sateenkaariperheiden parisuhteen tyypillisistä sudenkuopista, kolmen ja neljän vanhemman perheiden erityishaasteista jne. Valmennus ei korvaa kunnan järjestämää synnytys-/perhevalmennusta vaan täydentää sitä. Valmennuksessa kouluttajina toimivat työntekijät, muut asiantuntijat ja sateenkaariperheelliset kokemuskouluttajat. Valmennuksen tarkemmat sisällöt löytyvät yhdistyksen kotisivuilta. Valmennus on osa yhdistyksen neuvontatehtävää, mutta on myös merkittävä vertaistuen foorumi.

Tavoitteet:

Tarjotaan ajanmukaista tietoa byrokratiasta selviämiseen. Tuetaan ongelmien ennaltaehkäisyä. Kiinnitetään tulevien vanhempien huomiota parisuhdehyvinvoinnin merkitykseen. Tarjotaan mahdollisuus muodostaa vertaisverkostoja ja saada vertaistukea.

Toimenpiteet vuonna 2016:

- Toteutetaan kaksi viiden luennon iltakurssia Helsingissä (15.3.–12.4. ja 6.9.–4.10.) ja yksi viikonloppukurssi Turun seudulla 11–13.11.
- Tiedotetaan loppuvuodesta 2014 julkaistusta perhevalmennuksen nettikurssista.
- Selvitetään resurssien puitteissa supistettujen kurssien järjestämistä Turussa ja Tampereella.

Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet

Miten lapsia tehdään? -tilaisuudet ovat yhden illan avoimia keskustelutilaisuuksia, joissa kerrotaan sateenkaariperheellistymisen mahdollisuuksista ja annetaan perhettä suunnitteleville mahdollisuus kysyä asiantuntijalta. Tilaisuuksissa on mahdollista tutustua muihin lasta suunnitteleviin ja vanhemmuuskumppaneita etsiviin.

Tavoitteet:

Tavoitteena on että kaikilla lapsiperheellistymisestä kiinnostuneet on saatavilla asiallista tietoa perheellistymisen vaihtoehdoista ja mahdollisuuksista. Paikalliset vapaaehtoiset rohkaistuvat itse järjestämään tilaisuuksia.

Toimenpiteet

- Järjestetään tilaisuus 3-4 kaupungissa vuoden aikana
- Jokaisen tilaisuuden jälkeen pyritään kasaamaan osallistujista oma alkutaipaleella-ryhmä, johon osallistuu lasta suunnittelevia, odottavia ja lapsen juuri saaneita.
- Tarjotaan alkutaipaleilaisille mahdollisuutta osallistua sateenkaariperheiden perhevalmennukseen.
- Hyödynnetään paikallisten perheiden innokkuutta olla tilaisuuksissa mukana kokemuskouluttajina.
- Järjestetään tilaisuuksia myös erityisille kohderyhmille, kuten miehille, sijaisvanhemmuutta tai sinkkuvanhemmuutta suunnitteleville ja monivanhempaisille perheille.

4.4. Yhteisöllinen ja kulttuurinen toiminta

Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä

Kansainvälisenä sateenkaariperhepäivänä perheet ympäri maailman kokoontuvat yhteen erilaisiin tapahtumiin, jotka ovat iloisia ja näkyviä koko perheen tapahtumia. Päivä toimii tutustumisen väylänä ihmisille sekä näkyvänä tapahtumana se lisää ihmisten tietoisuutta sateenkaariperheistä. Tietoisuus vähentää taas vähentää ennakkoluuloja ja lisää sateenkaariperheiden hyvinvointia.

Tavoitteet

Yhä useampi perhe rohkaistuu mukaan toimintaan. Muutama paikallislehti huomioi tapahtuman.

Toimenpiteet vuonna 2016:

- 1.5.2016 järjestetään mahdollisimman monella paikkakunnalla neljännen kansainvälisen sateenkaariperhepäivän.
- Vuonna 2016 järjestetään paikkakuntakohtaisten tapahtumien lisäksi risteily Turusta Tukholmaan yhdessä Tukholman sateenkaariperheiden kanssa.
- Tiedotetaan tapahtumista hyvissä ajoin kunkin paikkakunnan tiedotuskanavilla.

Pride-tapahtumiin perheisältöjä

Pridet ovat hyvin suosittuja tapahtumia, jotka runsaalla tapahtumatarjonnallaan keräävät suuren osallistujamäärän. Pride-organisaatioiden toimesta tiedotus tavoittaa sellaisia henkilöitä, jotka ovat olleet Sateenkaariperheet ry:n tiedotuksen ulottumattomissa. Prideille osallistuu paljon sellaisia seksuaali- ja sukupuoliyhemmistöjen edustajia, jotka eivät muuhun vertaistoimintaan osallistu. Perheille suunnatut tapahtumat tuovat uusia osallistujia etenkin paikallistoiminnan piiriin. Pride-tapahtumat toimivat matalan kynnyksen tutumisväylinä. Esittelypöytä ja lapsettomille suunnatut tilaisuudet lisäävät yhdistyksen näkyvyyttä lapsettomalle sateenkaarikansalle ja helpottavat heidän löytämistään yhdistyksen tarjoaman vertaistuen ja palveluiden pariin.

Tavoitteet:

Suurimmalla osalla paikkakunnista, joilla järjestetään Pride, on paikallisten vapaaehtoisten toimesta jotakin perheille suunnattua ohjelmaa. Yhä useampi tulee tietoiseksi yhdistyksen olemassaolosta ja löytää sen palveluiden pariin.

Toimenpiteet vuonna 2016:

- Pitkin vuotta ollaan mukana mahdollisimman monessa Pridessa ympäri Suomea.
- Innostetaan paikalliset järjestämään Pridessa perheohjelmaa sekä ottamaan hoitaakseen yhdistyksen esittelypöydän.
- Työntekijävetoisesti tai koulutetun vapaaehtoisen johdolla järjestetään mahdollisimman monessa Pridessa Miten lapsia tehdään -tilaisuus.

5.1. Jäsenpalvelujen kehittäminen

Yhdistyksen jäsenmäärä on lähes kolminkertaistunut viidessä vuodessa ja on nyt reilut 900 henkilöä. Kasvu tulee jatkumaan voimakkaana. Kohderyhmän tosiasiallinen koko kasvaa voimakkaasti. Lisäksi jäsenten määrää kasvattaa yhdistyksen toiminnan laajentuminen. Esimerkiksi sateenkaariperheiden perhevalmennus on tuonut yhdistykselle paljon lisää jäseniä. Toimintansa kautta yhdistys tavoittaa satoja henkilöitä, jotka eivät ole yhdistyksen jäseniä. Kyselyiden mukaan suuri osa toimintaan osallistuvista ei jostain syystä ole jäseniä.

Tavoitteet

Jäsenet kokevat, että he ovat osa tärkeää kansalaisliikettä, ja haluavat tukea yhdistyksen tavoitteiden toteutumista pysymällä yhdistyksen jäsenenä. Ne jäsenet, jotka osallistuvat yhdistyksen toimintaan, saavat riittävät ja oikea-aikaiset tiedot toiminnasta. Jäsenyyteen liittyvät prosessit sujuvat nopeasti ja ilman virheitä.

Toimenpiteet vuonna 2016

- Lähetetään kaikille uusille jäsenille kattava uuden jäsenen tieto- ja materiaalipaketti
- Otetaan käyttöön nettipohjainen jäsenhallintajärjestelmä jos vertaistoiminnan koordinaattori saadaan palkattua
- Tehdään vuosittaiseksi suunnitellun jäsenkyselyn pilottikysely yhteistyössä tutkimushankkeen kanssa
- Rekrytoidaan uusia jäseniä kaikissa itse järjestettävissä tapahtumissa, Facebookissa, uusien nettisivujen rekrytointisivulla ja yhteistyössä Setan kanssa.
- Viestinnästä ks. luku viestintä alla

5.2. Viestintä

Ulkoinen viestintä

Tavoitteet

Yhdistyksen voimassa olevat perhepoliittiset tavoitteet ovat poliittisten toimijoiden ja palveluntarjoajien tietoisuudessa. Perheiden kanssa työtä tekevilla ammattilaisilla on tietoa sateenkaariperheiden tarpeista ja kokemuksista palveluissa. Yhdistyksen yhteistyökumppanit saavat tietoa ajankohtaisista asioista.

Toimenpiteet vuonna 2016

- Tiedotetaan yhdistyksen uusista perhepoliittisista tavoitteista ja hallitusohjelmataavoitteista
- Nostetaan yhdistyksen uusia tavoitteita aktiivisesti esille mediassa
- Tehdään julkilausumia yksin ja yhdessä Monimuotoiset perheet -verkoston ja muiden kumppanien kanssa.
- Kirjoitetaan lehtien mielipide-palstoille.
- Tuotetaan erilaisia kirjallisia materiaaleja ammatillisen työn tueksi (ks tiedon tuottaminen)
- Päivitetään ja täydennetään nettisivuilla olevaa materiaalia
- Jatketään vuonna 2015 aloitettua Twitter-tiedotusta
- Yhdistys välittää tietoa lapsiperheiden moninaisuudesta sekä omasta toiminnastaan myös jakamalla esitteitään, tekemällä koulutuskäyntejä sekä osallistumalla erilaisiin seminaareihin ja tapahtumiin.

Sisäinen viestintä

Tavoitteet

Yhdistyksen toimintaan osallistuvat, jäsenet, vapaaehtoiset, luottamushenkilöt ja henkilöstö saavat riittävät ja oikea-aikaiset tiedot yhdistyksen toiminnasta, kehittämisestä ja päätöksenteosta.

Toimenpiteet vuonna 2016

- Julkaistaan sähköinen uutiskirje 6 kertaa toimintavuoden aikana, ja lähetetään jäsenille ja sidosryhmäkisterin 500 yhteistyökumppanille.
- Kehitetään perheille ja aktivisteille suunnattuja sisältöjä kotisivuilla. Erityisesti panostetaan miehille, apilaperheille ja paikallistiimeille suunnattuun informaatioon.
- Vahvistetaan sateenkaarikentälle kohdistuvaa tiedotusta. Viestitään, että Sateenkaariperheet ry on sekä lapsiperheellisten että suunnittelijoiden ja haaveilijoiden yhteinen yhdistys. Vahvistetaan myös viestiä, että yhdistys on miesten, naisten ja muunsukupuolisten yhteinen yhdistys. Samoin mukaan mahtuu eri perhemuodot ydinperheistä apilaperheisiin ja kaikki siltä väliltä.
- Päivitetään yhdistyksen Facebook-sivulla ajankohtaista tietoa yhdistyksen tapahtumista, vaikuttamistyöstä ja mielenkiintoisia uutisia Suomesta ja maailmalta

5.3. Hallinto

Yhdistyksen toiminnan suuntauksista päättää yhdistyksen yleinen kokous, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Toimintasuunnitelman toteuttamisesta vastaa hallitus, jota johtaa puheenjohtaja. Hallitus kokoontuu 6-8 kertaa vuodessa. Hallituksen esittelijänä toimii toiminnanjohtaja. Yhdistyksen hallintoa ohjaa vuonna 2013 vahvistettu johtosääntö, joka sisältää myös henkilöstöhallinnon suuntaviivat.

Tavoitteet

Huolehditaan, että yhdistyksen hallinto tukee suunnitelmallista ja tehokasta perustehtävän toteuttamista ja tarkkaa taloudenpitoa. Hyvä hallinto huomioi kaikki yhdistyksen toimijat.

Toimenpiteet vuonna 2016

- Valmistellaan yhdistyksen ensimmäinen järjestöstrategia.
- Järjestetään kevätkokous la 19.3. paikallistoiminnan kehittämispäivien yhteydessä Helsingissä.
- Järjestetään syyskokous pe 25.11. Setan edustajakokouksen yhteydessä jossain päin Suomea.

Seuranta ja arviointi

Sateenkaariperheet ry:n hallitus ja vuosikokous seuraavat toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista raportoinnin sekä toimintakertomusten ja -suunnitelmien avulla. Hallituksen asettamat työryhmät kehittävät ja valvovat tavoitteiden toteutumista. Työntekijät raportoivat hallitukselle leiritoiminnan ja muun toiminnan toteutumisesta. Hallitus laatii keskeisimmille toiminnoille tarkennetut toimintasuunnitelmat. Keskeisimmistä toiminnoista, osallistujamäärästä ja yhteydenotoista pidetään kirjaa ja seurataan kysynnän kehittymistä. Jäsenistölle tehdään kerran vuodessa jäsenkysely, jolla kartoitetaan jäsenten toiveita, tarpeita ja kokemuksia yhdistyksen toiminnassa mukanaolosta. Leireistä ja perhevalmennuksista kerätään aina palaute osallistujilta. Vaikuttamistoimintaa arvioidaan yhteistyössä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa osana Kaikkien perheiden Suomi -hanketta.

Henkilöstö

Vuoden 2016 alussa yhdistys työllistää kuusi työntekijää, joista neljä hanketyöntekijöitä. Toimintavuoden aikana rekrytoidaan viisi työntekijää lisää. Perhehoidon kehittämishankkeeseen palkataan yksi hanketyöntekijä ja perhesuhdekeskukseen palkataan kolme työntekijää. Lisäksi Raha-automaattiyhdistyksen yleisavustuksella palkataan kolmas vakituinen työntekijä. Uuden vakituisen työntekijän tarvetta perustelelee kohderyhmän koon nopea kasvu, tuen ja vertaistoiminnan, erityisesti perhevalmennuksen, suuri kysyntä, paikallisen vapaaehtoistoiminnan aktivoituminen ja kohderyhmän erityisen tuen tarve ja edunvalvonnan kriittinen merkitys.

Vakituisen henkilöstön toimenkuvat uuden työntekijän rekrytoimisen jälkeen:

Yhdistyksen hallinnosta ja toiminnan toteuttamisesta vastaa täysipäiväinen **toiminnanjohtaja**. Toiminnanjohtajan toimenkuvaan kuuluu kokonaisvaltainen vastuu yhdistyksen toiminnasta ja taloudesta. Toiminnanjohtaja toimii hallituksen esittelijänä ja muiden työntekijöiden esimiehenä. Hänen työtehtäviinsä kuuluu järjestöllinen kehittäminen, vaikuttamistyö ja viestinnän johtaminen. Uuden työntekijän myötä toiminnanjohtaja voi keskittyä aiempaa paremmin näihin ydintehtäviinsä nopeasti kasvavassa yhdistyksessä. Erityisesti vaikuttamistyöhön tarvitaan lisäresursseja (ks luku 2.)

Vertaistoiminnan koordinaattorin työtehtäviin kuuluu paikallisen ja valtakunnallisen vertaistoiminnan kehittäminen, vapaaehtoisten kouluttaminen, tukeminen ja innostaminen, yhteydenpito vapaaehtoiisiin ja vapaaehtoisten kesken, leiritoiminnan vertaistuullisten sisältöjen kehittäminen, perhevalmennusten järjestelyt ja vapaaehtoisten vertaiskouluttajien koordinointi, nettivertaistoiminnan (perheaikaa.fi + keskustelufoorumi) koordinointi ja suunnittelu sekä materiaalien tuottaminen ja jäsenten neuvontatehtävät.

Järjestösihteerin työnkuvaan kuuluvat leiritoiminnan, perhevalmennusten, parisuhdekurssien, avoimien tilaisuuksien, koulutusten jne käytännön järjestelyt, ilmoittautumisten vastaanottaminen, laskutuksen hoitaminen, jäsenrekisterin hoitaminen, järjestön hallintoon liittyvät toimistotyöt, taloushallinnon avustavat tehtävät sekä jäsenten neuvontatehtävät.

Työntekijöiden osaamista ja jaksamista tuetaan säännöllisellä koulutuksella ja virkistyspäivillä. Esimiestyötä tuetaan johtosäännöllä, joka sisältää henkilöstöohjeen. Toteutetaan työterveyshuoltoa yhteistyössä Diacorin kanssa työterveyshuollon toimintasuunnitelman pohjalta. Tarjotaan koko henkilöstölle yleislääkäritasoinen sairaanhoito sekä liikunta- ja kulttuurisetelit.

Toimitilat

Yhdistys on toiminut vuoden 2012 alusta yhteisissä toimitiloissa (Kotola) Adoptioperheiden ja Familia Clubin kanssa. Toimitiloihin muutettaessa yhdistyksellä oli 1,5 henkilöä palkkalistoillaan, tällä hetkellä kuusi ja vuoden 2016 lopussa yksitoista. Yhdistyksen ei ole mahdollista saada lisätilaa Kotolasta, jossa kahden muunkin yhdistyksen tilat ovat täydessä käytössä. Tästä syystä yhdistys päättää heti vuoden 2016 alussa uusiin toimitiloihin muuttamisesta. Yhdistys on käynyt neuvottelut Setan, Helsingin seudun Setan ja Regnbågsankanin kanssa yhteisten toimitilojen etsimisestä ja kartoittanut potentiaalisia tiloja vuoden 2015 aikana. Muuttokustannuksiin haetaan väliaikaista korotusta yleisavustukseen.

Toimenpiteet vuonna 2016

- Sateenkaariperheet ry ja yhteistyökumppanit tekevät heti vuoden aluksi päätöksen uusiin toimitiloihin muuttamisesta.
- Etsitään tarpeisiin sopivat tilat keskeiseltä paikalta, koska toimitiloissa tulee käymään paljon vertaistoiminnan ja koulutusten osallistujia,
- Muutetaan uusiin toimitiloihin kevään/kesän 2016 aikana.

Talous

Yhdistyksen taloudelliset resurssit ovat kasvaneet vauhdikkaasti ja kasvu tulee jatkumaan. Rahoituspohja on monipuolinen, mutta hankerahoitukseen painottuva. Raha-automaattiyhdistykseltä haetaan vuodelle 2016 yleisavustukseen tuntuva korotusta. Toinen päärahoittaja on opetus- ja kulttuuriministeriö. Muita rahoittajia ovat Kansan sivistystyön liitto, ulkoministeriö sekä Helsingin, Turun ja Tampereen kaupungit. Toimintaa rahoitetaan ajoittain myös säätiörahoituksella. Tuottoja saadaan lisäksi osallistumismaksuina lähinnä leiritoiminnasta. Näillä tuotoilla katetaan osa leirikeskusten perimistä maksuista. Oman varainhankinnan tuotot ovat jäsenmaksuja, lahjoituksia ja pienehköjä tarvikemyynnin tuottoja.

Vuoden 2016 budjetissa varsinaisen toiminnan kulut ovat 926 150 euroa. Yleisavustuksella osittain katettavien perustoimintojen (yleishallinnon kustannuspaikka) kulut ovat 300 350 euroa. Yleishallinnon kuluja on lisätty seuraaviin käyttötarkoituksiin: vertaistoiminnan koordinaattorin palkkakuluihin sivukuluineen ja lisääntyneine yleiskuluineen, leiritoiminnan kuluihin, paikallistoiminnan kuluihin, koululaisten toimintaan, vertaistoiminnan koulutuksiin, parisuhdetoiminnan toimintakuluihin ja (väliaikaisena korotuksena) muuttokustannuksiin.

Toimenpiteet vuonna 2016

- Talouden seuranta toteutetaan vuosittain vahvistettavan taloussäännön mukaisesti.
- Taloussuunnittelua ohjaa hallituksen vuonna 2014 vahvistama Toiminta- ja rahoitussuunnitelma 2014–2021
- Paikallistoiminnan rahoitusta kehittää ja seuraa vuonna 2014 vahvistetut kriteerit paikallistoiminnan määrärahojen varaamiseen.
- Siirrytään uuteen taloushallinto-ohjelmistoon vuoden 2016 alusta
- Uuden vakituisen työntekijän myötä taloushallinnon tehtäviä kyetään eriyttämään aiempaa paremmin eri henkilöille eikä vaarallisia työyhdistelmiä pääse syntymään